

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ІЗ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПРАВ МОЛОДІ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ

У статті наведено особливості професійної підготовки соціальних працівників із соціального захисту прав молоді в країнах Європи. Аналізується досвід підготовки соціальних працівників у закладах вищої освіти Німеччини, Великої Британії, Франції, Польщі, Австрії, Швеції. Акцентовується увага на вивченні та об'єктивній оцінці європейського досвіду професійної підготовки соціальних працівників з метою впровадження його до системи вітчизняної вищої освіти.

Ключові слова: професійна підготовка, досвід країн Європи, соціальна робота, соціальні працівники, соціальні працівники із соціального захисту прав молоді.

© Співак Я.О., 2018

Постановка проблеми. У сучасному українському суспільстві з огляду на нестабільну економічну ситуацію, пов'язану з тотальною корупцією, російською агресією та військовим конфліктом на сході України, спостерігається зміна характеру і форм соціальних тенденцій: зростання соціальної напруги, втрата багатьма громадянами соціального статусу, бачення перспектив власного життя та свого майбутнього. Як наслідок помітно зростає кількість соціальних проблем у соціумі, зокрема з'явилися нові проблемні групи серед дітей та молоді, які потребують кваліфікованої соціальної допомоги, психологічного захисту і правової підтримки професійно підготовлених соціальних працівників. Саме в сучасних умовах актуалізується значущість соціальної роботи як професійного виду діяльності.

У пошуках оптимального шляху у цій сфері незаперечно цінним є запозичення досвіду соціальної роботи за кордоном, вивчення якої не лише дає можливість дізнатися про діяльність зарубіжних колег, а й осмислити власний досвід та намітити перспективи подальшого розвитку вітчизняної соціальної теорії і практики. Отже, для підготовки нового покоління соціальних працівників доцільно враховувати досвід європейських країн.

Аналіз останніх досліджень. Чимало відомих українських науковців, зокрема В. Баранюк, О. Канюк, С. Когут, А. Кулікова, Г. Лещук, Л. Романовська, Ю. Рябова та ін., вивчали досвід зарубіжних країн стосовно професійної підготовки соціальних працівників. Питанню підготовки соціальних працівників також приділяли увагу такі зарубіжні дослідники, як Х. Брунс, Д. Крамер, Є. Холостова та ін. Однак попри наявність численних досліджень, присвячених професійній підготовці майбутніх соціальних працівників в зарубіжних країнах,

зазначена проблема ще не набула системного й обґрунтованого висвітлення.

Мета статті — вивчення особливостей європейського досвіду професійної підготовки соціальних працівників із соціального захисту прав молоді.

Виклад основного матеріалу. З кожним роком вимоги до професійної підготовки соціальних працівників зростають, що викликано соціально-економічними змінами в суспільстві, збільшенням кількості категорій населення, які потребують соціального захисту. Актуальність вивчення освітньої сфери соціальної роботи викликана й процесами інтеграції та модернізації вищої освіти, що зумовлює ґрунтовний перегляд змісту професійної підготовки соціальних працівників.

Для переймання та застосування зарубіжного досвіду методів соціальної роботи та соціального захисту населення соціальним працівникам в Україні передусім необхідно вивчити зміст технологій соціальної роботи в європейських країнах, а саме:

— детально дослідити стан соціально-педагогічної роботи з підтримки та захисту дітей і молоді в європейських країнах з визначенням їх основних аспектів;

— навчитися застосовувати європейський досвід підготовки соціальних працівників у вітчизняній системі освіти.

Теоретичний аналіз розглянутих наукових джерел засвідчує, що українські вчені переважно досліджують теоретичні та методологічні основи фахової підготовки соціальних працівників, значна кількість досліджень яких присвячена різним аспектам підготовки фахівців із соціальної роботи на прикладі країн Європи (Німеччини, Великої Британії, Франції, Польщі, Австрії, Швеції). Велика увага приділяється

підготовці соціальних працівників для медичних установ, а також професійній діяльності з різними категоріями клієнтів: з дітьми та молоддю, злочинцями, людьми з алкогольною та наркотичною залежністю, неблагополучними сім'ями тощо.

Засновниками соціального руху за спасіння дітей та молоді в Європі були добродійні організації, церковні теологи і філантропи. Наслідком накопичення європейського досвіду соціальної педагогіки та соціальної роботи є поширена тенденція до створення загальноєвропейських спілок, які ініціюють науково-дослідну діяльність в цьому напрямку, організують міжнародні конференції, де формуються завдання для цієї професії та визначаються її здобутки [8]. Результатом такої діяльності є виникнення новітніх напрямків та технологій європейської соціальної педагогіки.

Європейські наукові дослідження в цій галузі ретельно вивчають проблему соціальної зацікавленості, що передбачає процес управління соціальною допомогою та соціальним захистом прав молодого покоління. Незважаючи на загальноєвропейські риси, кожна країна Європи має свої національні відмінності соціальної педагогіки. Це доводять суттєві характерні професійні риси соціальної педагогіки Данії, яка має незалежну кваліфікацію та дисципліну, але водночас дистанціюється від практичної соціальної роботи.

Здебільшого соціальні педагоги Європи працюють з молоддю в притулках, колоніях, в'язницях, але також проявляють активність у сегменті шкільної та сімейної опіки, клубах для молоді, вуличних театрах та студентських гуртожитках.

Метою сучасної європейської соціальної роботи із соціального захисту прав молоді є підготовка молодої людини до адаптації в дорослому житті. Цьому сприяє концепція всеохоплюючої соціалізації молоді, важливими компонентами якої вважаються захист незалежності особистості, приєднання до процесів культурного та політичного життя суспільства, допомога у формуванні здатності саморегулювання та управління моральними нормами.

Серед країн Європи найбільш якісною і широкопрофільною вважається професійна підготовка соціальних працівників із соціального захисту прав молоді у Німеччині. У сучасній Німеччині замість терміна «соціальна робота» прийнято вживати словосполучення «соціальна педагогіка». У німецьких колах науковців вважається недоцільним розмежовувати ці два терміни, тому їх використовують як синоніми. Соціальною педагогікою у Німеччині вважають сукупність всіх соціальних професій і видів

діяльності соціальних служб. Тут загальноприйнятою є думка, що молодим безробітним людям, безхатченкам або просто матеріально незабезпеченим більше потрібна матеріальна допомога, а не педагогічний вплив. 1968 р. у Німеччині для підготовки соціальних педагогів було засновано університетську спеціалізацію, тому вважається, що німецькі соціальні педагоги є найбільш висококваліфікованими та мають більш широке коло професійних компетенцій порівняно з колегами з інших країн Європи. Крім того, німецькі роботодавці вимагають від соціальних педагогів більше додаткових спеціальних знань у галузі культури, музики та терапії.

Більш затребуваними є соціальні педагоги, які готові до постійного оновлення знань і співпраці з волонтерами та працівниками державних управлінь. Зосереджується увага на рівні комунікабельності соціальних працівників, навичках групової роботи та взаємодії з клієнтами, їх ставленні до відповідальності, організаторських здібностей, схвалюється готовність до самопожертв.

У Німеччині існує чимало сфер діяльності соціально-педагогічного напрямку. Передусім це дошкільна освіта — ясла, дитячі садки, класи підготовки до школи. Важливу роль відіграють соціальні педагоги у вихованні дітей в притулках, де закладається готовність до самостійного життя, самоідентифікація, підготовка до формування сімейного життя, тобто створюються всі необхідні умови для запобігання формуванню соціальних проблем у молодого покоління, чого, на жаль, бракує у практиці вітчизняних соціальних педагогів.

У роботі з учнівською молоддю значну частину часу соціальні педагоги приділяють організації дозвілля та участі молоді в національно-патріотичних клубах. Формування свідомо відповідальної за свої вчинки молоді сприяє демократичному розвитку країни. У Німеччині діє закон про допомогу дітям та молоді, тому до сфери діяльності соціальних педагогів відноситься соціально-педагогічна робота з сім'ями соціально незахищених дітей та підлітків, а саме: шкільна соціально-педагогічна допомога; сімейні консультації; індивідуальне вирішення складних сімейних питань.

На думку О. Канюк [1], професійна підготовка соціальних працівників у Німеччині — явище широкомасштабне, складовою частиною якого є відвідування соціальних закладів. Специфіка полягає в інтеграції, яка виражається у поєднанні підготовки соціальних працівників на факультетах соціальної роботи та соціального захисту у закладах вищої освіти. Розробляються інте-

гративні предмети, курси та форми навчання. Процес професійної підготовки регулюється на основі навчальних та екзаменаційних розпоряджень [1, 57]. Але розвиток великої кількості різних спеціалізацій напряму соціальної педагогіки та соціальної роботи ускладнили їх класифікацію. Так, число завдань у професійному Статуті соціальної педагогіки складає 74 терміни і відповідно 116 у розділі «Соціальна робота» [7, 110].

У підготовці фахівців із соціальної роботи переважають вихователі з нижчою кваліфікацією, ніж ті, що мають університетську освіту, вони можуть працювати у вузькому напрямку з дітьми у школі та вдома із сім'ями, які потребують соціальної допомоги. Натомість на відповідальних посадах фахівців із соціальної роботи в державних установах Німеччини задіяні переважно соціальні педагоги з університетською освітою.

Структура підготовки соціальних працівників у Великій Британії вирізняється багату-ступеневою та різноманітною системою освіти. На перших чотирьох ступенях здійснюється професійна підготовка недипломованих соціальних працівників, які мають забезпечувати роботу з клієнтами у різних соціальних організаціях та установах. П'ятий і шостий ступені підготовки дипломованих соціальних працівників здійснюються в коледжах або університетах. Професійна підготовка дипломованих соціальних працівників у Великій Британії, на відміну від України, визначається Центральною радою з питань підготовки соціальної роботи [5]. Однак специфіка підготовки соціальних педагогів у Великій Британії відрізняється їх вузькою спеціалізацією в цій галузі науки, тому і кількість їх функціональних повноважень дуже обмежена.

Вітчизняна дослідниця Г. Лещук [4] у своїх роботах з вивчення системи професійної підготовки фахівців соціальної сфери у Франції ґрунтовно охарактеризувала процес становлення шкільної освіти в цій країні та розкрила особливості її розвитку на сучасному етапі. Дослідження показали, що у закладах освіти Франції діє багаторівнева система підготовки майбутніх соціальних працівників, головним компонентом якої є своєчасна орієнтація на допрофесійну підготовку, що здійснюється ще в загальноосвітніх школах. Концепція «Життєвий простір» була розроблена з урахуванням різних історичних етапів розвитку різноманітних напрямків соціальної педагогіки Франції. Цією концепцією керуються соціальні педагоги Франції у роботі з різними групами суспільства, в різноманітних інституціях, установах та програмах.

У Франції соціальних педагогів обов'язково наймає місцева або центральна влада й окре-

мі громади, тому вони мають представницький статус і широкі повноваження для роботи як з фізичними особами, так і з окремими групами та громадами. Згідно з освітньо-кваліфікаційними характеристиками й освітньо-професійною програмою закладів вищої освіти Франції, соціальний працівник має володіти фаховими знаннями з соціології, педагогіки, психології, психіатрії, законодавства, правових аспектів соціальної роботи та соціального захисту, теорії і методики соціальної роботи, форм та методів їх використання, а також вміти працювати в інформаційному полі, спілкуватися, оцінювати потреби і представляти інтереси особистості та груп людей, підвищувати їх можливості, сприяти розвитку, створювати «мережу соціального захисту та допомоги», керувати цим процесом [6].

На основі порівняльного аналізу системи професійної підготовки соціальних педагогів у закладах вищої освіти України та Польщі вітчизняна дослідниця С. Когут [2] визначає умови вдосконалення системи професійної підготовки соціального педагога в Україні. Наявність в Україні та Польщі аналогічних соціально-економічних чинників мотивує розвиток професійної підготовки соціального педагога. Як зазначає С. Когут, вже на початку XXI ст. в Україні та Польщі були сформовані наукові школи соціальної педагогіки, які забезпечують функціонування системи професійної підготовки, узгодження її мети і завдань на різних рівнях, особистісних пріоритетів з державними стратегіями.

Концепція соціального виховання в Україні та Польщі, яка орієнтована на допомогу розвитку індивідуальних здібностей молодій людині для подальшої реалізації її можливостей у різних сферах мікросередовища, набуває дедалі більшої підтримки [2, 122–123]. У Польщі соціально-педагогічна діяльність відбувається у форматі «суспільного порятунку» та акцентує більшу увагу на прикладних дослідженнях. В Україні соціалізація особи здійснюється відповідно до специфіки середовища і досліджується соціальною педагогікою через теоретико-методологічні проблеми виховання й соціальної опіки.

Можемо зробити висновок, що в Польщі та Україні система професійної підготовки соціального педагога розвивається рівнозначно. В Україні організаційно-педагогічна структура реалізується на рівні бакалавра та магістра, а у Польщі відповідно як ліценціат-магістр з різними спеціальностями професійної підготовки, як-от: організація та управління закладами освіти, анімація культури, опікунська педагогіка, ресоціалізація, порадицтво й андрагогіка.

У Польщі та Україні підготовка соціального педагога починається з III–IV курсу закладів вищої освіти, а функції і ролі діяльності соціального педагога постають аналогічними. В обох країнах розвивається новий напрямок соціальної діяльності: соціальна педагогіка сім'ї, соціальне гувернерство, дозвіллезнавство, управління дитячими об'єднаннями й організаціями тощо. Все залежить від запитів середовища та суспільного замовлення.

У професійних завданнях соціальної педагогіки в закладах вищої освіти України й Австрії є спільна мета — підготувати фахівців з якостями лідерів, здатних самостійно вирішувати соціально-економічні завдання у суспільному житті та соціально-педагогічній сфері. Реформи України та Австрії спрямовані на пошук нових методів роботи зі студентами та шляхів удосконалення організації освітнього процесу, відповідно упорядковується система закладів вищої освіти соціальної педагогіки. Упорядкування системи закладів вищої освіти відбувається шляхом усунення недоліків в управлінні ними та вдосконалення організації освітнього процесу.

Використання новітніх інформаційних технологій та методів роботи з урахуванням проблем дітей та молоді, їх захисту та допомоги їм закладено в основу соціально-педагогічної освіти. Гуманізація та фундаменталізм становлять спільну тенденцію розвитку вищої соціально-педагогічної освіти обох країн. Гуманізація пов'язана із запровадженням у процес підготовки дисциплін, які сприяють усвідомленню фахівцем свого призначення у суспільстві. Фундаменталізм має на меті поглиблене вивчення фундаментальних (професійно орієнтованих) дисциплін. Зміни, що відбуваються в системі соціально-педагогічної освіти Австрії та України, спрямовані на усунення недоліків системи професійної освіти.

В Україні впровадження інноваційних технологій, пошук нових форм та методів професійної підготовки, розвиток форм контролю знань студентів та якості діяльності закладів вищої освіти є інструментами реформування системи вищої соціально-педагогічної освіти. Триває гуманізація закладів вищої освіти, розробка та прийняття нормативних документів, спрямованих на підтримку студентської молоді. Відбувається кооперація вітчизняних та зарубіжних закладів вищої освіти та перехід до суб'єктної педагогічної парадигми.

Тенденції розвитку системи професійної підготовки соціальних працівників у закладах вищої освіти Швеції ретельно дослідила та узагальнила науковець А. Кулікова. Їй вдалося ви-

значити чинники, якими керуються заклади вищої освіти Швеції у процесі розробки навчальних програм і практичної підготовки соціальних працівників для роботи з дітьми та молоддю [3].

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Здійснений аналіз стану професійної підготовки соціальних працівників у країнах Європи показав, що підготовка фахівців соціальної сфери ґрунтується на суспільних вимогах та концептуальних підходах, на основі яких проводиться теоретична підготовка фахівців з урахуванням вимог соціальної практики. Соціальні працівники європейських країн можуть працювати у різноманітних установах будь-якої відомчої приналежності, зокрема, як у галузі соціального захисту, так і у сфері охорони здоров'я, освіти, Міністерства у справах молоді та спорту тощо. Діяльність як соціального працівника, так і соціального педагога зорієнтована на роботу з усіма категоріями населення, дітьми, дорослими, їх сім'ями, людьми похилого віку і має на меті активізацію соціокультурних і соціально-педагогічних функцій суспільства, сім'ї, громади та особи.

Перед соціальними працівниками країн Європи у процесі їхньої практичної діяльності постають однакові завдання та проблеми:

— професійно обстоювати інтереси молоді та громадян, які не можуть зробити це самостійно та потребують допомоги;

— виявляти особисту зацікавленість в організації контролю захисту конкретної молодшої людини і супроводжувати ситуацію протягом всього необхідного періоду життя;

— організовувати та підтримувати стимулювання молоді до розвитку конструктивної діяльності, власних сил з використанням особистих резервів;

— сприяти виникненню у молодих осіб співчуття до інших людей, які потребують допомоги, та активізувати їхню діяльність у цьому напрямку;

— здійснювати превентивні заходи у соціальних прошарках молоді та самостійно пропонувати надання допомоги;

— звертати увагу органів влади на фактори, які негативно впливають на певні соціальні групи населення і можуть мати серйозні наслідки, пропонувати шляхи їх попередження або пом'якшення;

— впливати на місцеві та центральні органи влади з метою вдосконалення соціального захисту громадян.

Для успішного розвитку в Україні системи професійної підготовки соціальних працівників із соціального захисту прав молоді необхід-

но досліджувати міжнародний досвід, насамперед країн Європи як ближчих за деякими факторами ментальності суспільств та відповідно до державної стратегії України щодо європейської інтеграції. Однак використовувати досвід країн Європи необхідно в системі вітчизняної вищої освіти з урахуванням політичних та соціально-економічних відмінностей, в тому числі в культурно-історичних традиціях. Ключовою

метою соціального працівника має бути створення найбільшого психологічного комфорту та захисту молоді особи, а в процесі її досягнення необхідно об'єднувати зусилля всіх фахівців соціально-педагогічної та соціальної сфер. Результатом діяльності соціальних працівників має бути не тільки ефективна система соціального захисту та допомоги, але й забезпечення процесу саморозвитку особистості.

ДЖЕРЕЛА

1. Канюк О.Л. Деякі аспекти підготовки соціальних працівників в Німеччині в умовах Болонської реформи. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота* / голов. ред. І.В. Козубовська. Ужгород: Говерла, 2013. Вип. 28. С. 56–59.
2. Когут С.Я. Системи професійної підготовки соціального педагога у вищих навчальних закладах освіти України і Польщі (порівняльний аналіз): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Л., 2004. 250 с.
3. Кулікова А.Є. Підготовка соціальних працівників до роботи з дітьми та молоддю у вищих навчальних закладах Швеції: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Луганськ, 2009. 20 с.
4. Лешчук Г.В. Система професійної підготовки фахівців соціальної сфери у Франції: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. 2009.
5. Романовська Л.І. Зарубіжний досвід організації соціальної та соціально-педагогічної роботи. *Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. пр. Серія: Педагогіка та психологія*. Вип. 654. Чернівці: Чернівецький нац. у-т, 2013. С. 133–145.
6. Рябова Ю.М. Підготовка майбутніх соціальних працівників до міжнародної професійної діяльності. *Наукові праці: наук.-метод. журн.* Вип. 203. Т. 215. Педагогіка. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. С. 114–117.
7. Baranyuk V.V. Experience of Forming Professional and Communicative Competency of Future Social Workers in Educational Systems of Western European Countries. *Comparative Professional Pedagogy: Scientific Journal* / [Chief. Ed. N.M. Bidyuk]. Kyiv; Khmelnytskyi: KhNU, 2015. Vol. 5. Issue 4. P. 109–114.
8. Brouns H.J., Kramer D. Social Work Education in Europe. A Comprehensive Description of Social Work Education in 21 European Countries. Frankfurt / Main, 1986. 585 p.

REFERENCES

1. Kaniuk, O. L. (2013). Deiaki aspekty pidghotovky sotsialnykh pratsivnykiv v Nimechchyni v umovakh Bolonskoi reformy [Some Aspects of Social Workers Training in Germany in the Prizm of the Bologna Reform]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu, Serii: Pedahohika. Sotsialna robota, Vyp. 28, 56–59* (in Ukrainian).
2. Kohut, S. Ya. (2004). Systemy profesinoi pidhotovky sotsialnoho pedahoha u vyshhykh navchalnykh zakladakh osvity Ukrainy i Polshchi (porivnialnyi analiz) [Systems of Professional Training of Social Teacher in Higher Education Institution in Ukraine and Poland (comparative analysis)]. *Dys... kand. ped. nauk: 13.00.01 Lvivskiy natsionalnyi un-t im. Ivana Franka, L., 250 p.* (in Ukrainian).
3. Kulikova, A. Ye. (2009). Pidhotovka sotsialnykh pratsivnykiv do roboty z ditmy ta moloddu u vyshchykh navchalnykh zakladakh Shvetsii [Training of Social Workers for Working with Children and Young People in Higher Education Institutions in Sweden]. *Avtoref. dys. kand. ped. nauk: 13.00.05, Luhan. nats. un-t im. T. Shevchenka, Luhansk, 20 p.* (in Ukrainian).
4. Leshchuk, H. V. (2009). Systema profesinoi pidhotovky fakhivtsiv sotsialnoi sfery u Frantsii [System of Professional Training of Specialists in the Social Sphere in France]. *Dys... kand. nauk: 13.00.04* (in Ukrainian).
5. Romanovska, L. I. (2013). Zarubizhnyi dosvid orhanizatsii sotsialnoi ta sotsialno-pedahohichnoi roboty [Foreign Experience in Organizing Social and Socio-Pedagogical Acctivity]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu: zbirnyk naukovykh prats, Chernivtskiy nats. u-t, Serii: Pedahohika ta psykholohiia, Vyp. 654, 133–145* (in Ukrainian).
6. Riabova, Yu. M. (2013). Pidhotovka maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv do mizhnarodnoi profesinoi diialnosti [Future Social Workers Training for International Professional Activity]. *Naukovi praci : Mykolaiv: Vyd-vo ChDU im. Petra Mohyly, Naukovo-metodychnyi zhurnal, Vyp. 203, T. 215, Pedahohika, 114–117* (in Ukrainian).

7. Baraniuk, V. V. (2015). Experience of Forming Professional and Communicative Competency of Future Social Workers in Education Systems of Western European Countries. Kyiv; Khmelnytskyi: KhNU, *Comparative Professional Pedagogy: scientific journal*, Vol. 5, Issue 4, 109–114 (in English).
8. Brouns, H. J., Kramer, D. (1986). Social Work Education in Europe. A Comprehensive Description of Social Work Education in 21 European Countries Frankfurt/Main, 585 p. (in English).

Спивак Я.А.

ОСОБЕННОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СОЦИАЛЬНЫХ РАБОТНИКОВ ПО СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЕ ПРАВ МОЛОДЕЖИ В СТРАНАХ ЕВРОПЫ

В статье приведены особенности профессиональной подготовки социальных работников по социальной защите прав молодежи в странах Европы. Анализируется опыт подготовки социальных работников в высших учебных заведениях Германии, Великобритании, Франции, Польши, Австрии, Швеции. Акцентируется внимание на изучении и объективной оценке европейского опыта профессиональной подготовки социальных работников с целью внедрения его в систему отечественного высшего образования.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, опыт стран Европы, социальная работа, социальные работники, социальные работники по социальной защите прав молодежи.

Ya. Spivak

FEATURES OF PROFESSIONAL TRAINING FOR SOCIAL WORKERS IN SOCIAL PROTECTION FOR YOUNG PEOPLE'S RIGHTS IN EUROPEAN COUNTRIES

The analysis of the status of vocational training of social workers in European countries has shown that the training of specialists in the social sphere is based on social requirements and conceptual approaches, on the basis of which theoretical training of specialists is conducted taking into account the requirements of social practice. Social workers in European countries can work in a variety of institutions, regardless of their departmental affiliation, both in the field of social protection, in the healthcare, education, ministries for youth and sports, and other institutions. The activities of both social worker and social educator are oriented towards work with all categories of the population, children, adults, their families, the elderly; is aimed at activating socio-cultural and socio-pedagogical functions of society, family, community and individuals. Social workers in European countries face the same challenges and challenges in the process of their practical activity:

- professionally advocate the interests of young people and citizens who can not do it on their own and need help;
- show personal interest in organizing the control of the protection of a particular young person and to accompany the situation throughout the necessary period of life;
- organize and support the stimulation of youth to develop constructive activity, own forces using personal reserves;
- promote the emergence of a young man's sympathy for other people who need help and intensify their activities in this direction;
- take preventive measures in the social strata of young people and independently offer assistance;
- pay attention to the authorities to factors that adversely affect certain social groups of the population and can have serious consequences, suggest ways of their prevention or mitigation;
- influence local and central authorities in order to improve social protection of citizens.

In order to successfully develop the system of vocational training of social workers in social protection of young people in Ukraine, it is necessary to study international experience, first of all European countries, as closer to certain factors of the mentality of societies and according to the state strategy of Ukraine for European integration. However, it is necessary to use the experience of European countries in the system of national higher education, taking into account political and socio-economic differences, including in cultural and historical traditions. The key goal of the social worker should be to create the greatest psychological comfort and protect the young person, and in the process of achieving this goal, it is necessary to unite the efforts of all specialists of the social-pedagogical and social sphere. The result of the work of social workers should be not only an effective system of social protection and assistance, but also ensuring the process of self-development of the individual.

Key words: professional training, experience of European countries, social work, social workers, social workers on social protection of youth rights.

Стаття надійшла до редакції 20.12.2018.

Прийнято до друку 24.12.2018.